

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

“การออมของครัวเรือนไทย^{1/} ไตรมาสที่ 4 ปี 2563”

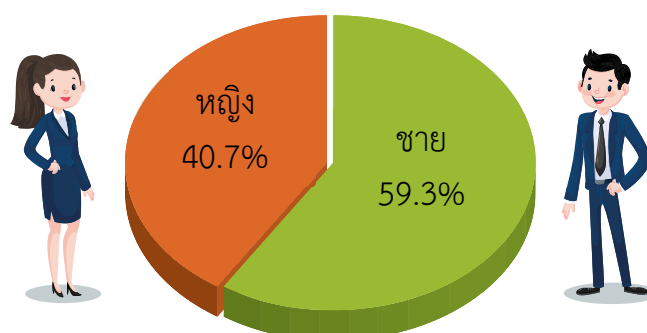

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้จัดทำโครงการ “สำรวจพฤติกรรมการออม และการเข้าถึงบริการทางการเงินภาคครัวเรือน” โดยได้ดำเนินการสำรวจไปพร้อมกับการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนจากครัวเรือนตัวอย่างทุกจังหวัดทั่วประเทศทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล จำนวน 13,992 ครัวเรือน และได้จัดทำมาแล้ว 6 ครั้ง คือ ครั้งที่ 1 เดือน ต.ค. - ธ.ค. 2549 ครั้งที่ 2 เดือน ม.ค. - มี.ค. 2553 ครั้งที่ 3 เดือน ม.ค. - มี.ค. 2556 ต่อมาครั้งที่ 4 ได้เปลี่ยนชื่อการสำรวจเป็น “การสำรวจการติดตามระดับความรู้ และการเข้าถึงบริการทางการเงินของประชาชน” เดือน ต.ค. - ธ.ค. 2559 ครั้งที่ 5 เดือน ต.ค. - ธ.ค. 2560 ครั้งที่ 6 เดือน ก.ค. - ก.ย. 2561 และการสำรวจในครั้งนี้เป็นครั้งที่ 7 ได้เปลี่ยนชื่อการสำรวจเป็น “การสำรวจการติดตามระดับความรู้ และการเข้าถึงบริการทางการเงินของครัวเรือน” โดยเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือน ต.ค. - ธ.ค. 2563 ซึ่งสรุปผลการสำรวจที่สำคัญ ดังนี้

1. ลักษณะทั่วไปของครัวเรือน

จากผลการสำรวจครัวเรือนทั่วประเทศ พบว่าครัวเรือนในเขตเทศบาลน้อยกว่าครัวเรือนนอกเขตเทศบาลคือร้อยละ 46.8 และร้อยละ 53.2 โดยพบว่าหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ทั้งนี้เป็นเพศชายร้อยละ 59.3 และเป็นเพศหญิงร้อยละ 40.7 สะท้อนลักษณะโครงสร้างครัวเรือนไทยที่ส่วนใหญ่ผู้ชายเป็นหัวหน้าครัวเรือน

แผนภูมิ 1 ร้อยละของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามเพศ

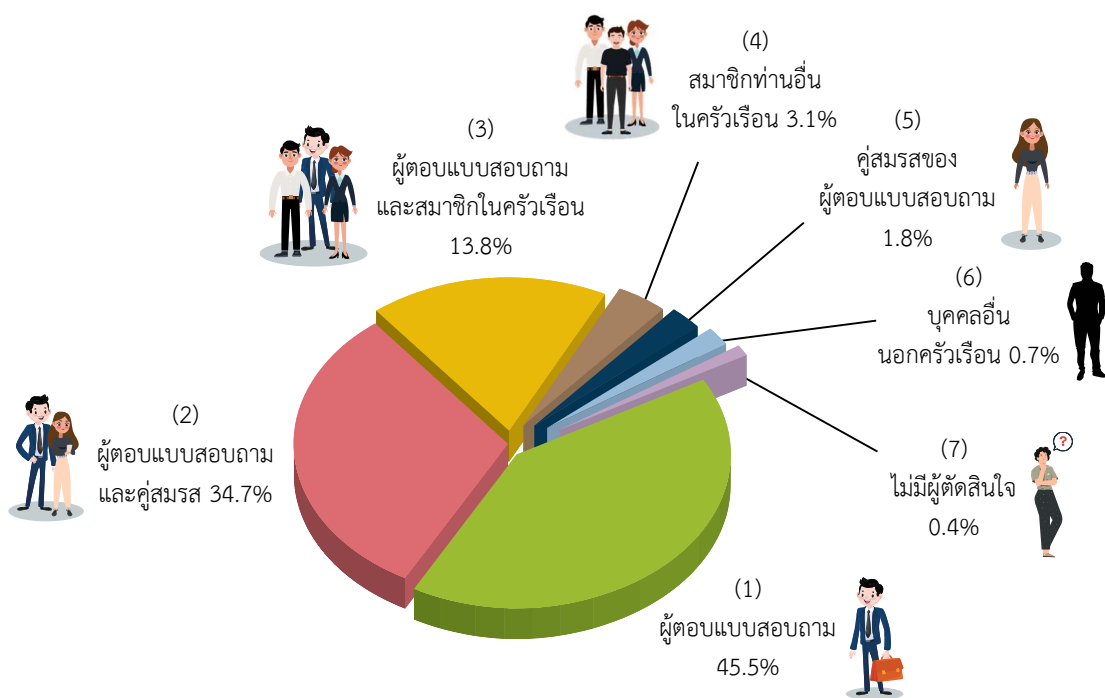
1/ ไม่รวมครัวเรือนต่างชาติที่อยู่ในประเทศไทย

2. ผู้รับผิดชอบและตัดสินใจเรื่องการใช้เงินในครัวเรือน

จากครัวเรือนทั่วประเทศ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม^{2/}เป็นผู้รับผิดชอบและตัดสินใจเรื่องการใช้เงินของครัวเรือนถึงร้อยละ 45.5 รองลงมาคือผู้ตอบแบบสอบถามและคู่สมสร้อยละ 34.7 ผู้ตอบแบบสอบถามและสมาชิกในครัวเรือนร้อยละ 13.8 และเป็นที่น่าสังเกตว่าสมาชิกอื่นในครัวเรือนมีการตัดสินใจเรื่องการเงินมากกว่าคู่สมรสของผู้ตอบแบบสอบถามคือร้อยละ 3.1 และร้อยละ 1.8 ตามลำดับ บุคคลอื่นนอกครัวเรือนและผู้ที่ไม่สามารถตัดสินใจเรื่องการใช้เงินของครัวเรือนได้มีสัดส่วนต่ำสุดคือร้อยละ 1.1

แผนภูมิ 2 ร้อยละของผู้รับผิดชอบและตัดสินใจเรื่องการใช้เงินในครัวเรือน

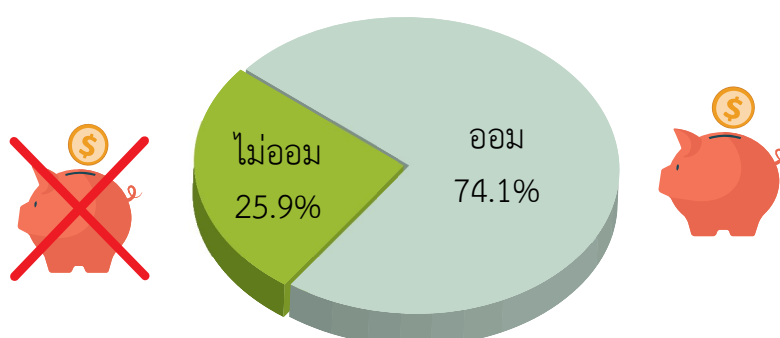
^{2/} ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นหัวหน้าครัวเรือนร้อยละ 68.0 และเป็นบุคคลอื่นในครัวเรือนร้อยละ 32.0

3. ครัวเรือนที่มีการเก็บออมและการจัดสรรเงินออมของครัวเรือน

3.1 ครัวเรือนที่มีการเก็บออม

จากผลการสำรวจครัวเรือนทั่วประเทศ พบว่าครัวเรือนที่มีการออมเงินมีสูงถึงร้อยละ 74.1 ส่วนครัวเรือนที่ไม่มีเงินออมมีเพียงร้อยละ 25.9 อาจเกิดจากรายได้ไม่พอกับรายจ่ายจึงทำให้ครัวเรือนไม่มีเงินเหลือไว้สำหรับการเก็บออมมากนัก

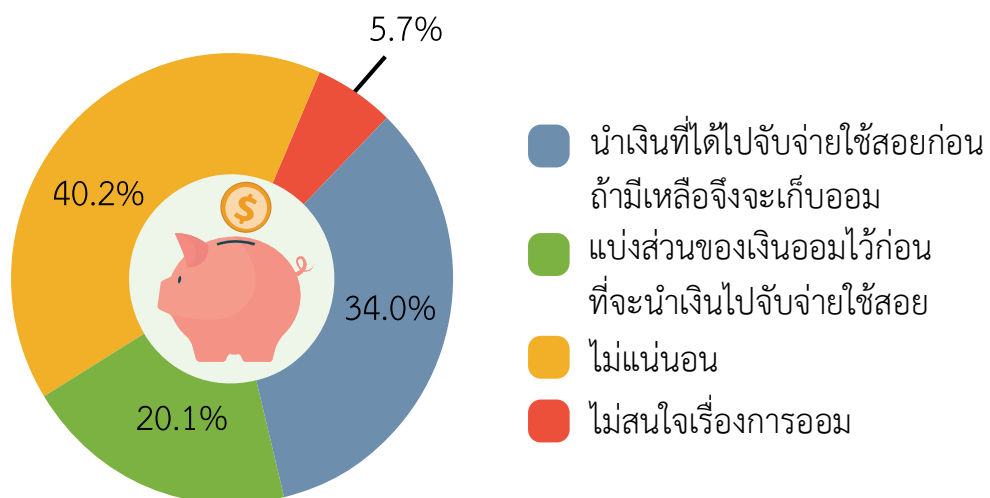
แผนภูมิ 3.1 ร้อยละของครัวเรือนที่มีการเก็บออม

3.2 การจัดการเงินออมของครัวเรือน

เมื่อพิจารณาวิธีการจัดการเงินออมของครัวเรือน พบว่าครัวเรือนนำเงินที่ได้รับไปใช้จ่ายใช้สอยก่อน ถ้ามีเงินเหลือจึงจะเก็บออมคือร้อยละ 34.0 ในขณะที่ครัวเรือนได้มีการแบ่งส่วนของเงินออมไว้ก่อนที่จะนำเงินไปใช้จ่ายใช้สอยคือร้อยละ 20.1 กลุ่มที่มีการวางแผนเพื่อการเก็บออมอย่างจริงจังจึ้นค่อนข้างน้อยกว่ากลุ่มอื่น และเป็นที่น่าสังเกตว่าครัวเรือนที่มีความไม่แน่นอนในการจัดการเงินออมสูงสุดเมื่อเทียบกับครัวเรือนกลุ่มอื่นคือร้อยละ 40.2 อาจเป็นเพราะการหารายได้ไม่สัมพันธ์กับค่าใช้จ่าย เช่น รายได้น้อยแต่การใช้จ่ายสูงกว่าจึงไม่สามารถที่จะคืดนำเงินที่ได้ไปเก็บออมเพื่อใช้จ่ายในอนาคต/เผื่อเวลาฉุกเฉิน/ใช้จ่ายในยามเกษียณ เป็นต้น

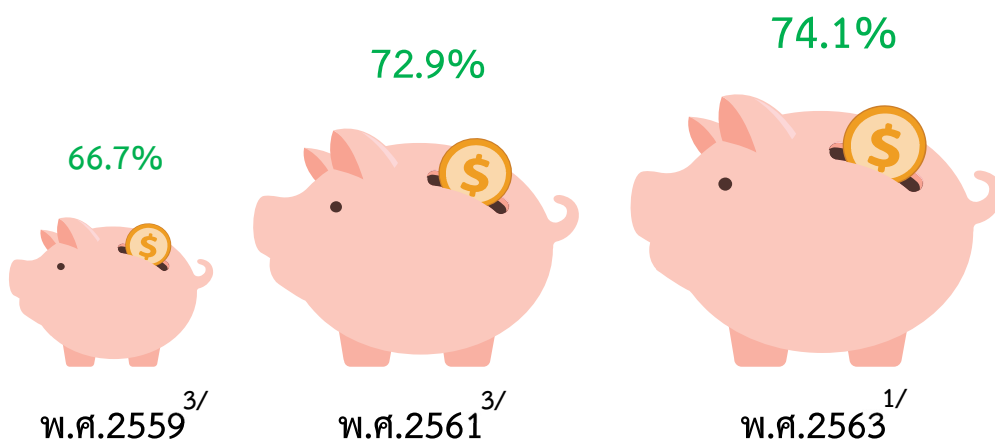
แผนภูมิ 3.2 ร้อยละของการจัดการเงินออมของครัวเรือน

4. เปรียบเทียบครัวเรือนที่มีการเก็บออม ปี 2559 ปี 2561 และปี 2563

เมื่อเปรียบเทียบการออมในระยะเวลา 5 ปี คือ ปี 2559 - 2563 พบว่าจำนวนครัวเรือนที่มีการออมมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยในปี 2563 เพิ่มจากปี 2559 ร้อยละ 7.4 (ปี 2559 ร้อยละ 66.7 และปี 2563 ร้อยละ 74.1 ตามลำดับ) สะท้อนให้เห็นว่าตลอดระยะเวลา 5 ปี ที่ผ่านมา สัดส่วนของครัวเรือนมีการเก็บออมเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ

แผนภูมิ 4 ร้อยละของครัวเรือนที่มีการเก็บออม จำแนกตามปี

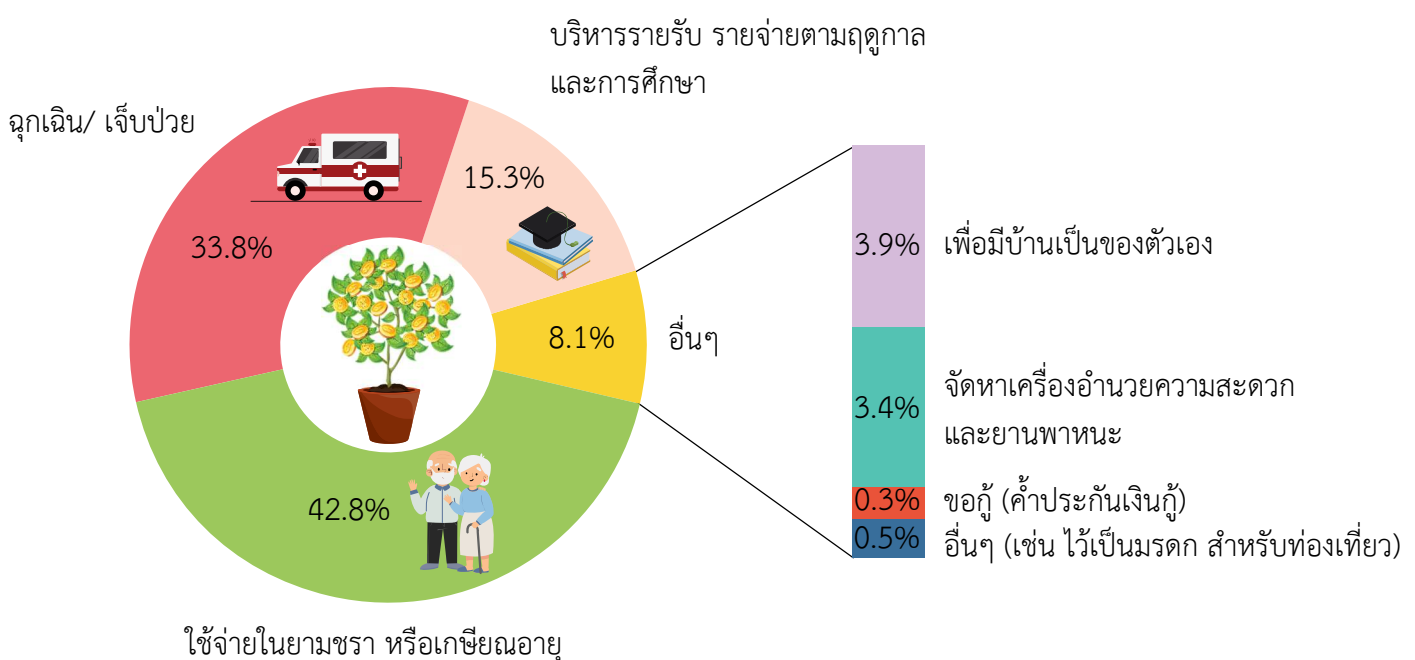
1/ ไม่รวมครัวเรือนต่างชาติที่อยู่ในประเทศไทย

3/ รวมครัวเรือนต่างชาติที่อยู่ในประเทศไทย

5. วัตถุประสงค์หลักของการเก็บออม

ครัวเรือนทั่วประเทศส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์หลักของการเก็บออมเพื่อใช้จ่ายในยามชรา หรือเกษียณอายุ ร้อยละ 42.8 เพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉิน/เจ็บป่วยร้อยละ 33.8 เพื่อใช้จ่ายเมื่อเว้นว่างจากฤดูกาลเก็บเกี่ยว/ทำการเกษตร/ทำธุรกิจ และการศึกษาร้อยละ 15.3 และอื่นๆ อีกร้อยละ 8.1 คือเพื่อมีบ้านเป็นของตัวเองร้อยละ 3.9 จัดหาเครื่องอำนวยความสะดวกและยานพาหนะร้อยละ 3.4 อื่นๆ อีกร้อยละ 0.5 เช่น ไว้เป็นมรดก สำหรับท่องเที่ยว และค่าประกันเงินกู้ร้อยละ 0.3

แผนภูมิ 5 ร้อยละของวัตถุประสงค์หลักของการเก็บออม

6. วิธีที่ครัวเรือนเลือกใช้ในการเก็บออม^{4/}

สำหรับวิธีที่ครัวเรือนเลือกใช้ในการเก็บออม โดยเก็บเป็นเงินสดสูงสุดถึงร้อยละ 75.4 รองลงมาคือ เก็บเงินในบัญชีที่เปิดไว้เพื่อออมเงินโดยเฉพาะร้อยละ 54.5 ฝากเงินในสหกรณ์และกลุ่มออมทรัพย์ต่างๆ ร้อยละ 19.3 ให้คนในครอบครัวเก็บแทนร้อยละ 12.0 ลงทุนในผลิตภัณฑ์ทางการเงิน (เช่น พันธบัตร หุ้น กองทุนรวม) ร้อยละ 3.1 เก็บออมในรูปแบบอื่นๆ (เช่น ซื้อที่ดิน อสังหาริมทรัพย์ สินทรัพย์เพื่อการเก็งกำไร) ร้อยละ 2.8 และนำไปลงทุนในเงินดิจิทัล (เช่น Bitcoin, Ethereum และ Libra) ร้อยละ 0.2 และเป็นที่น่าสนใจกว่ายังมีครัวเรือนที่ไม่ได้มีการออมอย่างจริงจังอีกร้อยละ 21.0 ซึ่งถือเป็นสัดส่วนที่มากพอสมควร

4/ วิธีที่ครัวเรือนเลือกใช้ในการเก็บออมตอบได้มากกว่า 1 วิธี

แผนภูมิ 6 ร้อยละของวิธีที่ครัวเรือนเลือกใช้ในการเก็บออม^{4/}

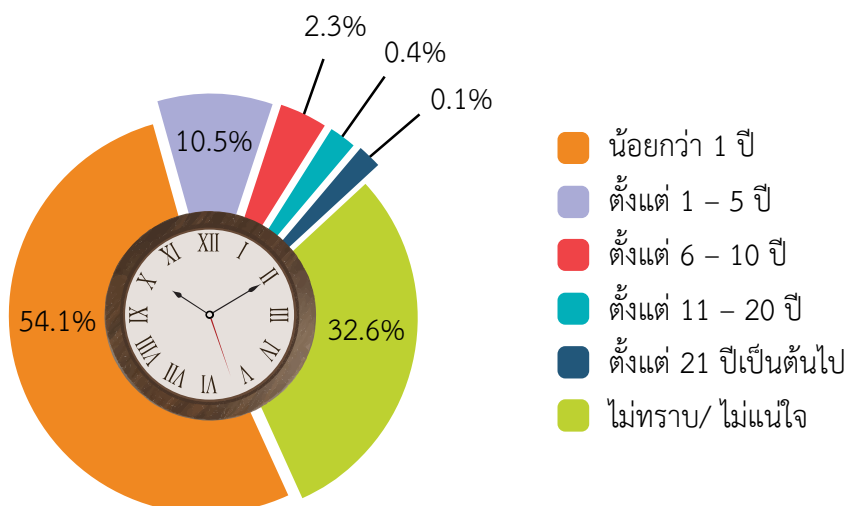

4/ วิธีที่ครัวเรือนเลือกใช้ในการเก็บออมตอบได้มากกว่า 1 วิธี

7. ระยะเวลาที่สามารถนำเงินออมมาใช้ดำรงชีพเมื่อต้องหยุดทำงาน

หากครัวเรือนต้องหยุดทำงานกะทันหันโดยไม่มีกำหนด ระยะเวลาส่วนมากที่ครัวเรือนสามารถนำเงินออมมาใช้ดำรงชีพได้น้อยกว่า 1 ปี คิดเป็นสัดส่วนสูงสุดคือร้อยละ 54.1 รองลงมาตั้งแต่ 1 - 5 ปีร้อยละ 10.5 ตั้งแต่ 6 - 10 ปี ร้อยละ 2.3 ตั้งแต่ 11 - 20 ปีร้อยละ 0.4 และต่ำสุดคือตั้งแต่ 21 ปีเป็นต้นไปร้อยละ 0.1 จากผลการสำรวจดังกล่าว พบว่าครัวเรือนไทยมีการเก็บออม แต่ใช้เงินที่เก็บออมได้ในระยะเวลาอันสั้นเท่านั้น ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อ การดำรงชีพในอนาคตหากครัวเรือนหยุดการทำงานหรือตกงาน ส่วนครัวเรือนที่ไม่ทราบ/ ไม่แน่ใจ ระยะเวลาที่สามารถนำเงินออมมาใช้ดำรงชีพมีร้อยละ 32.6

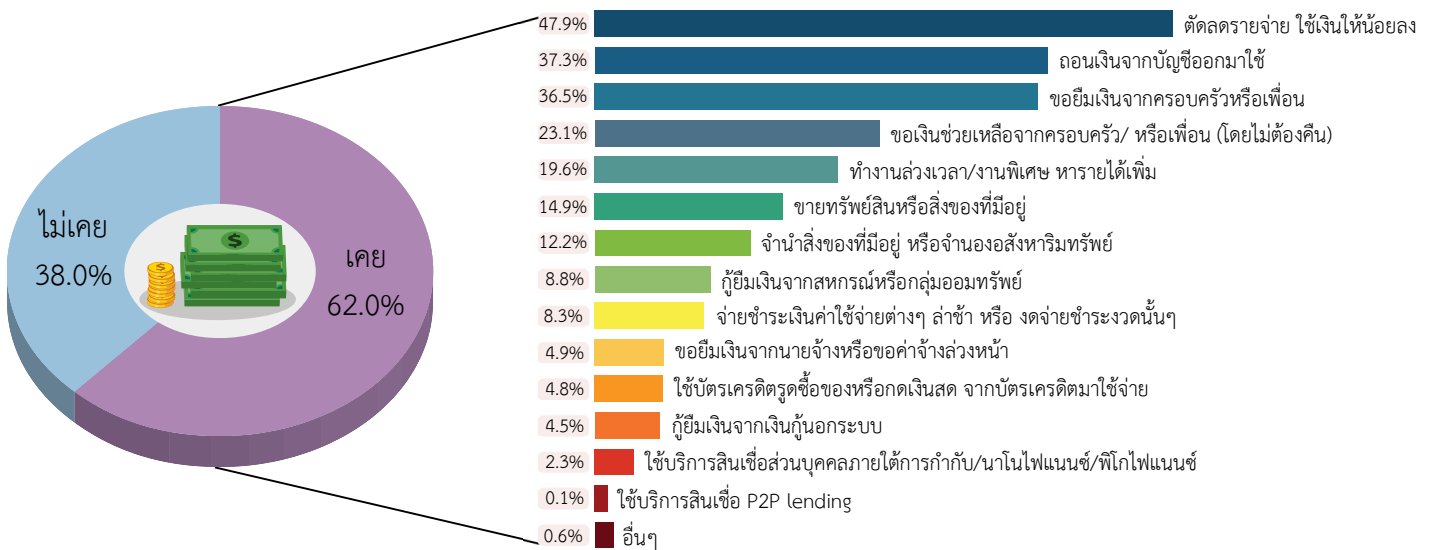
แผนภูมิ 7 ร้อยละของระยะเวลาที่สามารถนำเงินออมมาใช้ดำรงชีพเมื่อต้องหยุดทำงานอย่างไม่มีกำหนด

8. การประสบปัญหาเงินไม่พอจ่ายและวิธีที่ใช้ในการแก้ไขปัญหา^{5/}

ครัวเรือนทั่วประเทศเคยประสบปัญหาเงินไม่พอจ่ายสูงถึงร้อยละ 62.0 เมื่อเทียบกับครัวเรือนที่ไม่เคยประสบปัญหามีเพียงร้อยละ 38.0 โดยวิธีที่เลือกใช้ในการแก้ไขปัญหาสูงสุดได้แก่ ตัดลดรายจ่าย ใช้เงินให้น้อยลง ร้อยละ 47.9 รองลงมาคือถอนเงินจากบัญชีออกมาใช้ร้อยละ 37.3 ขอยืมเงินจากครอบครัวหรือเพื่อนร้อยละ 36.5 ขอเงินช่วยเหลือจากครอบครัว/ หรือเพื่อน (โดยไม่ต้องคืน) ร้อยละ 23.1 ทำงานล่วงเวลา/งานพิเศษ หารายได้เพิ่ม ร้อยละ 19.6 ส่วนใช้บริการสินเชื่อที่มีการกู้ยืมระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านช่องทางออนไลน์ โดยมีแพลตฟอร์มเป็นตัวกลางในการจับคู่ (P2P lending) ต่ำสุดคือร้อยละ 0.1

แผนภูมิ 8 ร้อยละของครัวเรือนที่ประสบปัญหาเงินไม่พอจ่าย และวิธีแก้ไขปัญหา^{5/}

5/ วิธีที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาตอบได้มากกว่า 1 วิธี

